

Financování projektů

environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Jitka Kozubková

Aktivita spojené se vzděláváním, výchovou a osvětou, zaměřené v oblasti životního prostředí zejména na ochranu přírody, mají bezpochyby nezastupitelnou úlohu. Ve společnosti, která se orientuje převážně na vytváření finančních zisků při využití nejrozličnějších prostředků marketingu, s cílem dosáhnout vyššího prodeje čokolady, lze environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu (EVVO) bez ohledu na formálně platnou definici charakterizovat jako možný způsob jak přesvědčit, poučit či změnit chování jedinců v procesu zachovávání nebo obohacování hodnot přírody a krajiny.

Zůstaneme-li u terminologie tržního fungování, můžeme říci, že nabídka je stále pestřejší a poptávka se zvyšuje, dokonce podle průzkumu nabídku převyšuje. Principy fungování trhu v případě EVVO však nelze uplatnit zcela bez výhrad. Cena nabízených služeb se při zvyšující poptávce nemůže příliš zvedat. I z tohoto důvodu vypracovávají každoročně občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti a další neziskové organizace projekty, resp. žádosti o poskytnutí finanční podpory na výukové programy, vzdělávací akce pro veřejnost, vydávání časopisů a publikací zabývajících se problematikou životního prostředí, výstavbu návštěvnické infrastruktury mj. v chráněných územích a další aktivity.

Obvykle mohou zájemci posílat žádosti na státní instituce, jako například na Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí ČR či Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, v okamžiku vyhlášení výzev z právě běžících národních či evropských programů. Rovněž některé krajské či obecní úřady a magistráty, které na základě krajských nebo městských koncepcí EVVO vyčleňují prostředky ze svých rozpočtů také na tyto projekty, vyhláší výběrová řízení na přidělení dotací. Následuje přehled možných programů, z nichž lze čerpat prostředky nejen v roce 2009.

Ministerstvo životního prostředí

Každoročně vyhlašuje výběrová řízení na podporu projektů nestátních neziskových organizací (NNO). Podle Zprávy o výsledcích výběrového řízení MŽP pro rok 2009 se počítá s uvolněním celkové částky 23 mil. Kč na všechny projekty NNO, rozdělených do pěti oblastí včetně oblasti

EVVO v číslech

Podle Závěrečné zprávy o plnění úkolů Akčního plánu na léta 2004–2006 a 2007–2009 Státního programu EVVO v ČR v roce 2007, kterou vypracovaly Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina a ČSOP, uskutečnilo 57 převážně nestátních neziskových organizací v letech 2005–2007 více než 34 000 hodin vzdělávacích ekologických programů za účasti téměř 300 000 dětí a žáků škol. Programy se v roce 2007 ze 60% zaměřovaly na poznávání přírody, ochranu přírody a krajiny a biodiverzitu. Vzdělávací akce v průběhu přibližně 3 700 hodin s účastí skoro 9 000 zástupců odborné veřejnosti se v témže roce dotýkaly zejména tématu zapojování veřejnosti do rozhodování (34%) a opět ochrany přírody a krajiny (30%).

F – EVVO, environmentální poradenství, právo a životní prostředí.

Bližší informace: http://www.mzp.cz/grantova_rizeni_pro_nno

Výběrové řízení pro rok 2010 bude s vysokou pravděpodobností vyhlášeno v obvyklém termínu koncem srpna 2009.

Státní fond životního prostředí ČR

Poskytuje prostředky na základě Přílohy III Směrnice MŽP o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí ČR (SFŽP), podepsané v září 2008 ministrem životního prostředí. Jedná se o tři národní programy:

- Program investiční podpory environmentálního vzdělávání, osvěty a poradenství
- Program neinvestiční podpory rozvoje sítě environmentálních vzdělávacích, poradenských a informačních center
- Program neinvestiční podpory projektů, zaměřených na aktuální témata z oblasti životního prostředí.

Bližší informace a dokumenty ke stažení: <http://www.sfzp.cz/sekce/185/dokumenty-ke-stazeni/>

SFŽP ČR dále vyhlašuje řízení pro poskytnutí finančních prostředků z Operačního programu Životní prostředí, hrazeného z fondů Evropské unie. Finance lze mimo jiné získat na budování infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu v rámci prioritní osy 7, pro kterou

se počítá s více jak 42 miliony EURO. V roce 2009 byly zatím přijímány žádosti k oblasti podpory 7.1 (Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací), 7.2 a 7.3.

Bližší informace: <http://www.opzp.cz/sekce/373/prioritni-osa-7/> nebo také na <http://www.dotace.nature.cz/osveta-a-vzdelani.html>

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Zpracovává žádosti k Operačnímu programu Životní prostředí, a to k prioritní ose 6 Dotace pro zlepšování stavu přírody a krajiny, kde lze v rámci oblasti podpory 6.2 realizovat opatření Turisticky značené cesty, naučné stezky v ZCHÚ a návštěvnická infrastruktura. Na celou osu je vyhrazeno téměř 600 milionů EURO, z čehož na celkovou oblast podpory 6.2 se počítá s 19% této částky.

AOPK ČR dále podporuje projekty z dalších programů. Jedná se o Program péče o krajinu (chráněná území) a program Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích (MaS). Oba rovněž podporují opatření zaměřená na turisticky značené cesty, naučné stezky ve zvláště chráněných územích a návštěvnickou infrastrukturu.

Bližší informace k programům administrovaným AOPK ČR: <http://www.dotace.nature.cz/osveta-a-vzdelani.html>

Další finanční prostředky lze získat na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy z Operačního programu pro konkurenceschopnost, a to v rámci prioritní osy 3 Další vzdělávání, z níž mohou být mj.

Definice EVVO podle Státního programu EVVO v ČR

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) se provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k účtům k životu ve všech jeho formách. (Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, §16)

podpořeny projekty pro vytvoření vzdělávacích modulů, zaměřených na podporu obecných kompetencí včetně znalostí a dovedností v environmentální oblasti. Pro osu 3 se počítá s podílem 16% z celkové částky 289,9 mil. EURO.

Bližší informace na: <http://www.msm.cz/strukturalni-fondy/op-vpk-obdobi-2007-2013>

Z krajských úřadů, které podporují dotacemi projekty EVVO, lze například jmenovat Zlínský, Karlovarský, Jihomoravský, Moravskoslezský, Jihočeský, Středočeský a Vysočinu. Magistrát hl. města Prahy rovněž vyhlašuje grantové řízení pro oblast ži-

votního prostředí s tematickým zaměřením EVVO. Z měst jsou to Přerov, Uherské Hradiště či Kladno.

Proces získání finančních prostředků pro přínosné projekty bývá nelehký a občas velmi zdoluhavý. Uspěť mohou jen kvalitně zpracované žádosti, garantující skutečný přínos projektu. Bohužel stále se objevují neúplné, nepřesné nebo špatně sepsané žádosti. Ačkoliv nelze podpořit všechny dobré projekty, lze věřit, že finanční prostředky získají opravdu ty nejpovedenější.

Zajímavé odkazy z oblasti EVVO:

Státní program EVVO České republiky – <http://www.env.cz/C1257458002F->

[ODC7/cz/strategicke_dokumenty_evvo_cr/\\$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf](http://www.odc7.cz/strategicke_dokumenty_evvo_cr/$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf)

Cenia – www.cenia.cz / stránka Environmentální vzdělávání a osvěta

[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGSJ1VT/\\$FILE/vyvoj_evvo_1918_89.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGSJ1VT/$FILE/vyvoj_evvo_1918_89.pdf)

Národní síť EVVO – <http://www.narod-nisit.cz>

Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina – <http://www.pavucina-sev.cz>

Bedrník – <http://www.pavucina-sev.cz/bedrnik.htm>

Autorka pracuje v AOPK ČR Praha

Ametyst je občanské sdružení, které si stejně jako podobné organizace klade za cíl chránit přírodu, poskytovat zájemcům vzdělání v oblasti ekologie, vytvářet pozitivní vztah k přírodě a vést lidi k vědomí odpovědnosti za prostředí, v němž žijeme. Sdružení vzniklo v roce 1999 na základě iniciativy Plzeňské ekologické nadace, která rovněž poskytla finanční prostředky na zahájení činnosti. Ametyst působí především v Plzeňském a Karlovarském kraji.

Za 10 let existence se v Ametystu postupně vytvořily a stabilizovaly tři programy: *Ekovýchova*, *Ochrana přírody* a nově od roku 2009 *Prusiny*.

V rámci programu *Ochrana přírody* se sdružení podílí především na přípravách a doplňování soustavy Natura 2000 v České republice, projektech na ochranu, mapování a výzkumu zvláště chráněných druhů a další odborné a konzultační činnosti (zpracování komplexních inventarizačních průzkumů, hodnocení vlivů na životní prostředí, hodnocení podle §45i zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny).

V programu *Ekovýchova* nabízí krátkodobé programy ekologické výchovy zejména v plzeňských školách, blízkém okolí Plzně a na terénní stanici v Prusínách u Nebílov. Probíhají zde především programy vztahující se k tradičnímu hospodaření a pořádají se různé akce pro veřejnost. Od roku 2003 se Ametyst věnuje péči o lokální biocentrum.

V roce 2008 sdružení poprvé uskutečnilo několik dlouhodobých školních projektů

Nejpřirozenějším prostředím pro ekologickou výchovu je příroda sama.

Foto archiv občanského sdružení

ekologické výchovy, založených na typických prvcích projektového vyučování. Obsah (soubor navržených činností) je metodicky připraven podle plánované délky projektu a podle tématu. Účastníci sledují průběh navržené linie projektu a mají možnost si vybrat z nabídnutých činností, případně začlenit činnosti vlastní. Obsah projektu je proměnlivý v závislosti na skupině lidí, která se do něj zapojuje. Témata se týkají přírody v okolí školy a regionu, spotřebitelského chování a lidského zdraví ovlivňovaného životním prostředím.

V rámci programu se ročně uskutečňuje několik tematicky zaměřených seminářů a exkurzí pro pedagogy z různých typů škol. Každoročně v Plzeňském i Karlovarském kraji pořádá sdružení konferenci učitelů

ekologické výchovy, zpravidla věnovanou konkrétnímu tématu: v roce 2008 se například zabývala vlivem využívání obnovitelných zdrojů energie na krajinu. Součástí konferencí bývají odborné přednášky a dílny, kde si mohou pedagogové vyzkoušet některé z aktivit navržených pro děti vztahující se ke zvolenému tématu. Mezi další služby pedagogům patří poskytování konzultací. Školám sdružení zdarma zapůjčuje výstavy doplněné pracovními listy, vždy sestavenými tak, aby jejich součástí byly úkoly a aktivity, pro jejichž řešení je třeba vyjít do přírody.

Sdružení Ametyst věří, že svou činností může nadále rozvíjet kladný vztah lidí k přírodě a přispívat k soustavné péči o prostředí, ve kterém žijeme.

Lenka Navrátilová